

Przykładowy program nauczania do umiejętności dodatkowej (DUZ) dla zawodu Opiekunka środowiskowa 341204

Aktywizacja migrantów lub osób z mniejszości etnicznych

Oś priorytetowa II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji

Działanie 2.15 Kształcenie i szkolenie zawodowe dostosowane do potrzeb zmieniającej się gospodarki

Konkurs nr POWR.02.15.00-IP.02-00-001/21 Opracowanie programów nauczania do umiejętności dodatkowych dla zawodów (DUZ) – II Etap (DUZ II)

PUBLIKACJA BEZPŁATNA

2023

Spis treści

1.	Założenia ogólne	4
1.1.	Krótki opis dodatkowej umiejętności zawodowej.....	6
1.2.	Uzasadnienie ujęcia w programie nauczania zawodu dodatkowej umiejętności zawodowej, odnoszące się do potrzeb na rynku pracy.....	7
2.	Założenia organizacyjne	10
2.1.	Liczba godzin przewidzianych na realizację programu dodatkowej umiejętności zawodowej	10
2.2.	Wymagane kwalifikacje osób prowadzących zajęcia w ramach dodatkowej umiejętności zawodowej	10
2.3.	Wyposażenie dydaktyczne niezbędne do realizacji programu dodatkowej umiejętności zawodowej	14
3.	Cele kształcenia – zadania zawodowe – określone dla dodatkowej umiejętności zawodowej	14
4.	Wykaz efektów kształcenia określonych dla dodatkowej umiejętności zawodowej (DUZ) wraz z kryteriami ich weryfikacji	15
5.	Plan nauczania dodatkowej umiejętności zawodowej	20
6.	Program nauczania przedmiotów wyodrębnionych w ramach dodatkowej umiejętności zawodowej	21
6.1.	Przedmiot Wprowadzenie do aktywizacji migrantów lub osób z mniejszości etnicznych	21
6.2.	Przedmiot Stymulacja do działania migrantów lub osób z mniejszości etnicznych	26

7.	Ewaluacja programu nauczania dodatkowej umiejętności zawodowej	40
7.1.	Obszary ewaluacji	40
7.2.	Wskaźniki osiągnięcia celu ewaluacji	41
7.3.	Przykładowe narzędzia ewaluacji	41
8.	Wykaz proponowanej literatury	43
8.1.	Podręczniki i publikacje naukowe	43
8.2.	Witryny internetowe	43
8.3.	Zalecenia, normy, noty aplikacyjne	44

1. Założenia ogólne

Szkoła prowadząca kształcenie zawodowe może zaoferować słuchaczowi przygotowanie do nabycia dodatkowych uprawnień zawodowych w zakresie wybranych zawodów, dodatkowych umiejętności zawodowych lub kwalifikacji rynkowych funkcjonujących w Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji.

Godziny stanowiące różnicę między sumą godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia zawodowego (określoną w ramowym planie nauczania dla danego typu szkoły) a minimalną liczbą godzin kształcenia zawodowego dla kwalifikacji wyodrębnionych w zawodzie określonej w podstawie programowej kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego przeznacza się na:

- 1) zwiększenie liczby godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia w zawodzie lub
- 2) realizację obowiązkowych zajęć edukacyjnych:
 - a. przygotowujących słuchaczy do uzyskania dodatkowych umiejętności zawodowych związanych z nauczaniem zawodem lub
 - b. przygotowujących słuchaczy do uzyskania kwalifikacji rynkowej funkcjonującej w Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji, związanej z nauczaniem zawodem lub
 - c. przygotowujących słuchaczy do uzyskania dodatkowych uprawnień zawodowych przydatnych do wykonywania nauczanego zawodu lub
 - d. uzgodnionych z pracodawcą, których treści nauczania ustalone w formie efektów kształcenia są przydatne do wykonywania nauczanego zawodu.

Dodatkowe umiejętności zawodowe w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego zawarte są w załączniku nr 33 do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 maja 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego (Dz. U. z 2022 poz. 1109

z późn. zm.). Obejmują one treści nauczania, które mogą być przydatne do wykonywania zawodu, a wykraczają poza zakres podstawy programowej kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego. Dodatkowe umiejętności zawodowe mogą być dodawane, zmieniane lub wykreślone na wnioski ministrów właściwych dla zawodów. Osoba posiadająca dyplom zawodowy w zawodzie opiekunka środowiskowa jest gotowa do wykonywania zadań zawodowych w zakresie organizowania opieki oraz wsparcia społecznego osobie podopiecznej; sprawowania opieki nad osobą podopieczną w celu zapewnienia jej bezpieczeństwa zdrowotnego i higieny osobistej; pomagania osobie podopiecznej w czynnościach dnia codziennego; motywowania osoby podopiecznej do samodzielności oraz aktywności intelektualnej, fizycznej i społecznej. Posługuje się językiem migowym. Dobiera techniki, metody i narzędzia pracy z osobą podopieczną do realizacji działań opiekuńczych. Organizuje wsparcie na rzecz osoby podopiecznej i współpracuje z jej środowiskiem. Wykonuje zabiegi higieniczne i pielęgnacyjne u osoby podopiecznej. Pomaga osobie podopiecznej w korzystaniu ze świadczeń pomocy społecznej. Określa formy i metody organizowania czasu wolnego. Organizuje różne formy aktywnego spędzania czasu wolnego i rozwijania zainteresowań osoby podopiecznej z uwzględnieniem jej potrzeb, możliwości oraz zasobów środowiska lokalnego. Opiekunki środowiskowe mają sporo możliwości pracy, zarówno w kraju, jak i za granicą. Mogą pracować w placówki dziennej i całodobowej opieki nad osobą zależną, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, środowisko zamieszkania podopiecznego. Coraz częściej pojawiają się ogłoszenia osób prywatnych, które potrzebują pomocy ze względu na swój lub członka rodziny wiek i stan zdrowia.

1.1. Krótki opis dodatkowej umiejętności zawodowej

Osoba kształcąca się w zawodzie opiekunka środowiskowa w ramach dodatkowej umiejętności zawodowej Aktywizacja migrantów lub osób z mniejszości etnicznych ma możliwość uzyskania przede wszystkim praktycznych umiejętności w zakresie aktywizowania migrantów lub osób z mniejszości etnicznych. Wprowadzenie zagadnień związanych z aktywizacją migrantów lub osób z mniejszości etnicznych do usług świadczonych przez opiekunkę środowiskową podyktowane zostało znacznym wzrostem liczby migrantów lub osób z mniejszości etnicznych, którzy chcą być aktywni i szukają tej aktywności w wielu wymiarach.

Absolwent kursu dodatkowych umiejętności zawodowych (DUZ) Aktywizacja migrantów lub osób z mniejszości etnicznych powinien być przygotowany do wykonywania następujących umiejętności zawodowych:

- stosować przepisy prawa dotyczące migrantów i osób z mniejszości etnicznych;
- określać potrzeby i możliwości migrantów i osób z mniejszości etnicznych;
- opracowywać program aktywizacji zawodowej migrantów i osób z mniejszości etnicznych;
- dobierać metody i techniki w zakresie działań aktywizacji zawodowej migrantów i osób z mniejszości etnicznych;
- wdrażać program aktywizacji zawodowej migrantów i osób z mniejszości etnicznych;
- monitorować podjęte działania w ramach realizacji programu aktywizacji zawodowej migrantów i osób z mniejszości etnicznych;
- opracowywać program aktywizacji społecznej migrantów i osób z mniejszości etnicznych;
- dobierać metody i techniki w zakresie działań aktywizacji społecznej migrantów i osób z mniejszości etnicznych;

- wdrażać program aktywizacji społecznej migrantów i osób z mniejszości etnicznych;
- monitorować podjęte działania w ramach realizacji programu aktywizacji społecznej migrantów i osób z mniejszości etnicznych;
- pomagać migrantom i osobom z mniejszości etnicznych w załatwianiu spraw urzędowych.

1.2. Uzasadnienie ujęcia w programie nauczania zawodu dodatkowej umiejętności zawodowej, odnoszące się do potrzeb na rynku pracy

Zjawisko migracji nabrało szczególnego znaczenia w XXI w. Jego skutki są obecnie jednymi z największych wyzwań, przed którymi stoją państwa doświadczające napływu cudzoziemców. Ma to związek z tym, iż wędrówka ludności o odmiennym pochodzeniu, języku czy religii wywołuje zmiany polityczne, społeczne, ekonomiczne i kulturowe w państwie przyjmującym. Ich źródłem są konflikty w różnych częściach świata, niskie dochody, brak perspektyw czy nieprzestrzeganie praw człowieka. Zagadnienie migracji i jego uczestników jest tematem wciąż aktualnym, bowiem liczba osób migrujących stale wzrasta.

Polska jest krajem imigracji, tj. z większą liczbą imigrantów niż emigrantów. Obecnie ma największy spośród krajów naszego regionu Europy poziom napływu imigrantów. Zmiana dokonała się w ciągu niecałej dekady. Według GUS tuż przed pandemią Covid-19 w Polsce przebywało 2,1 mln cudzoziemców, w tym 1,35 mln Ukraińców, ponad 100 tys. Białorusinów, 77 tys. Niemców, od dwudziestu do trzydziestu kilku tysięcy obywateli Mołdawii, Rosji, Indii, Gruzji, Wietnamu, Turcji, Chin. Od 24 lutego 2022 r. do 25 marca 2022 r. do Polski wjechało 2 237 mln osób z Ukrainy.

Mniejszości narodowe i etniczne to grupa obywateli polskich, która jest mniej liczebna od pozostałej części ludności Polski; w sposób istotny odróżnia się od reszty obywateli językiem, kulturą lub tradycją i dąży do ich zachowania; ma świadomość

własnej historycznej wspólnoty narodowej lub etnicznej; w przypadku mniejszości narodowej utożsamia się z narodem zorganizowanym we własnym państwie.

W Polsce za mniejszości narodowe uznawane są mniejszości: białoruska, czeska, litewska, niemiecka, ormiańska, rosyjska, słowacka, ukraińska oraz żydowska, za mniejszości etniczne: karaimska, łemkowska, romska oraz tatarska. Za język regionalny uznawany jest język kaszubski.

Według najnowszego Narodowego Spisu Powszechnego w 2011 r. w Polsce mieszkało 871 500 osób (2,26%) deklarujących inną od polskiej narodowość bądź przynależność etniczną. Notuje się dużą zmianę w stosunku do 1921 r., kiedy to 7 904 782 mieszkańców stanowili przedstawiciele innych narodowości (30,76%). Świadczy to m.in. o polonizacji mniejszości oraz zmianach, które zaszły w krajobrazie narodowo-etnicznym po II wojnie światowej.

Uchodźcy stanowią szczególną grupę osób obcego pochodzenia, które znalazły się w Polsce nie na podstawie własnego wyboru i zaplanowanych działań, ale w wyniku nagłej konieczności. Często wiążą się z tym różnego rodzaju problemy – brak środków do życia, stałego miejsca pobytu, znajomości języka oraz utrata poczucia bezpieczeństwa potęgowana traumatycznymi doświadczeniami w ojczystym kraju. Wiele osób zostało w Polsce planując dłuższy pobyt lub deklarując pozostanie na stałe, wobec braku możliwości powrotu na tereny objęte działaniami wojennymi. Doraźnie działania w ramach formalnych i nieformalnych grup na rzecz uchodźców podejmowały różne osoby, niezależnie od posiadanych kwalifikacji.

To wszystko sprawia, że zapotrzebowanie na osoby posiadające fachowe umiejętności w zakresie pracy z migrantami nie będzie małe. Nieodzowna jest zatem konieczność przygotowania kadr do pracy z osobami, które są odmienne kulturowo i nieraz bardzo trudno im odnaleźć się w realiach życia w Polsce.

Wyzwania związane z obecnością się w Polsce dużej grupy migrantów i mniejszości etnicznych wiążą się z zasadniczymi kwestiami: wzmocnienie procesu integracji migrantów i osób z mniejszości etnicznych oraz aktywizacji społecznej

i zawodowej dzięki wypracowaniu i wdrożeniu programu aktywizacji społeczno- zawodowej. Najistotniejszym elementem aktywizacji podopiecznych jest właściwe dopasowanie rodzaju aktywności do ich możliwości oraz potrzeb na poziomie zawodowym, społecznym i socjalnym.

Organizacje wspierające uchodźców oraz instytucje związane z mniejszościami etnicznymi w dużej mierze opierają się na szkoleniach wewnętrznych i wiedzy przekazywanej przez osoby wcześniej zaangażowane nowym współpracownikom. Doraźnie jest to rozwiązanie skuteczne, ale często prowadzi do utrwalenia niekorzystnych przyzwyczajzeń. Wiedza i umiejętności powinny zostać uporządkowane i przekazywane w zestandaryzowanej formie, czemu sprzyja opracowanie jednolitego programu kursu dodatkowych umiejętności zawodowych Aktywizacja migrantów lub osób z mniejszości etnicznych dla opiekunek środowiskowych, które z racji kompetencji zawodowych uzyskanych w toku kształcenia są dobrze przygotowane do podjęcia pracy z osobami wymagającymi wsparcia instytucjonalnego. Uzupełnienie ich wiedzy i umiejętności o kontekst międzykulturowy pozwoli im lepiej i efektywniej wykonywać czynności zawodowe i czuć się pewniej w pracy dzięki odpowiedniemu przygotowaniu merytorycznemu. Opiekunka środowiskowa może coraz częściej spotykać się w swojej pracy z migrantami i przedstawicielami mniejszości etnicznych. Pracodawcy chętniej będą zatrudniać osoby, które mają odpowiednie przygotowanie merytoryczne, otwartość na problemy przedstawicieli innych kultur oraz wiedzę na temat tego, skąd czerpać informacje na temat postępowania wobec migrantów i przedstawicieli mniejszości etnicznych. Zatrudnienie odpowiednio przygotowanego absolwenta oznacza krótszy czas wdrożenia do pracy, większą efektywność i lepszą adaptację w zespole współpracowników. Kompetencje w zakresie pracy z migrantami i przedstawicielami mniejszości etnicznych otwierają również szersze możliwości zatrudnienia w ramach instytucji koncentrujących swoje działania wokół pomocy takim osobom.

2. Założenia organizacyjne

2.1. Liczba godzin przewidzianych na realizację programu dodatkowej umiejętności zawodowej

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz.U. z 2019 r. poz. 639, z późn. zm.) godziny stanowiące różnicę między sumą godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia zawodowego określoną w ramowym planie nauczania dla danego typu szkoły a minimalną liczbą godzin kształcenia zawodowego dla kwalifikacji wyodrębnionych w zawodzie określoną w podstawie programowej kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego przeznaczają się na między innymi na realizację obowiązkowych zajęć edukacyjnych, w tym przygotowujących słuchaczy do uzyskania dodatkowych umiejętności zawodowych związanych z nauczaniem zawodem, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 46 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe. Na realizację programu dodatkowej umiejętności zawodowej Aktywizacja migrantów lub osób z mniejszości etnicznych przeznaczono 83 godziny dydaktyczne, w tym 72 godziny dydaktyczne na ćwiczenia praktyczne.

2.2. Wymagane kwalifikacje osób prowadzących zajęcia w ramach dodatkowej umiejętności zawodowej

Wymagania kwalifikacyjne osób prowadzących zajęcia w ramach dodatkowej umiejętności zawodowej określają przepisy w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz. U. z 2020 r. poz.1289 z późn. zm.). Szczegółowe wymagania osób prowadzących zajęcia:

Kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela w szkołach policealnych posiada osoba, która ukończyła:

- 1) studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, na kierunku (specjalności) zgodnym z nauczaniem przedmiotem lub prowadzonymi zajęciami oraz posiada przygotowanie pedagogiczne lub
- 2) studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, na kierunku, którego efekty kształcenia w zakresie wiedzy i umiejętności obejmują treści nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć, wskazane w podstawie programowej dla tego przedmiotu na odpowiednim etapie edukacyjnym oraz posiada przygotowanie pedagogiczne lub
- 3) studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, na kierunku (specjalności) innym niż wymieniony w pkt 1 i 2 i studia podyplomowe w zakresie nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć oraz posiada przygotowanie pedagogiczne.

Kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela teoretycznych przedmiotów zawodowych w szkołach policealnych, posiada również osoba, która ukończyła:

- 1) studia pierwszego stopnia na kierunku (specjalności) zgodnym z nauczaniem przedmiotem oraz posiada przygotowanie pedagogiczne lub
- 2) studia pierwszego stopnia na kierunku, którego efekty kształcenia w zakresie wiedzy i umiejętności obejmują treści nauczanego przedmiotu, wskazane w podstawie programowej dla tego przedmiotu na odpowiednim etapie edukacyjnym oraz posiada przygotowanie pedagogiczne.

Kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela praktycznej nauki zawodu w szkołach policealnych posiada osoba, która ukończyła:

- 1) studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, na kierunku (specjalności) zgodnym z nauczaniem przedmiotem lub prowadzonymi zajęciami oraz posiada przygotowanie pedagogiczne lub

- 2) studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, na kierunku, którego efekty kształcenia w zakresie wiedzy i umiejętności obejmują treści nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć, wskazane w podstawie programowej dla tego przedmiotu na odpowiednim etapie edukacyjnym oraz posiada przygotowanie pedagogiczne lub
- 3) studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, na kierunku (specjalności) innym niż wymieniony w pkt 1 i 2, i studia podyplomowe w zakresie nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć oraz posiada przygotowanie pedagogiczne lub
- 4) legitymuje się dyplomem ukończenia pedagogicznego studium technicznego lub
- 5) posiada świadectwo dojrzałości i dokument potwierdzający kwalifikacje zawodowe w zakresie zawodu, którego będzie nauczać oraz przygotowanie pedagogiczne, a także co najmniej dwuletni staż pracy w zawodzie, którego będzie nauczać lub
- 6) posiada tytuł mistrza w zawodzie, którego będzie nauczać oraz przygotowanie pedagogiczne.

W programie kursu dodatkowych umiejętności zawodowych (DUZ) Aktywizacja migrantów lub osób z mniejszości etnicznych wyodrębniono dwa przedmioty nauczania, do których przyporządkowano wymagania kwalifikacyjne osób prowadzących te przedmioty.

Przedmiot	Wymagania kwalifikacyjne osób prowadzących zajęcia
1. Wprowadzenie do aktywizacji migrantów lub osób z mniejszości etnicznych.	<ol style="list-style-type: none">1) studia pierwszego stopnia na kierunku (specjalności) zgodnym z nauczaniem przedmiotem oraz posiada przygotowanie pedagogiczne lub2) studia pierwszego stopnia na kierunku, którego efekty kształcenia w zakresie wiedzy i umiejętności obejmują treści nauczanego przedmiotu, wskazane

Przedmiot	Wymagania kwalifikacyjne osób prowadzących zajęcia
	w podstawie programowej dla tego przedmiotu na odpowiednim etapie edukacyjnym oraz posiada przygotowanie pedagogiczne.
2. Stymulacja do działania migrantów lub osób z mniejszości etnicznych.	<ol style="list-style-type: none"> 1) studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, na kierunku (specjalności) zgodnym z nauczaniem przedmiotem lub prowadzonymi zajęciami oraz posiada przygotowanie pedagogiczne lub 2) studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, na kierunku, którego efekty kształcenia w zakresie wiedzy i umiejętności obejmują treści nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć, wskazane w podstawie programowej dla tego przedmiotu na odpowiednim etapie edukacyjnym oraz posiada przygotowanie pedagogiczne lub 3) studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, na kierunku (specjalności) innym niż wymieniony w pkt 1 i 2, i studia podyplomowe w zakresie nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć oraz posiada przygotowanie pedagogiczne lub 4) legitymuje się dyplomem ukończenia pedagogicznego studium technicznego lub 5) posiada świadectwo dojrzałości i dokument potwierdzający kwalifikacje zawodowe w zakresie zawodu, którego będzie nauczać oraz przygotowanie pedagogiczne, a także co najmniej dwuletni staż pracy w zawodzie, którego będzie nauczać lub 6) posiada tytuł mistrza w zawodzie, którego będzie nauczać oraz przygotowanie pedagogiczne.

2.3. Wyposażenie dydaktyczne niezbędne do realizacji programu dodatkowej umiejętności zawodowej

Szkoła prowadząca kształcenie w zakresie dodatkowej umiejętności zawodowej (DUZ) Aktywizacja migrantów lub osób z mniejszości etnicznych zapewnia pomieszczenia dydaktyczne z wyposażeniem odpowiadającym technologii i technice stosowanej w zawodzie, aby zapewnić osiągnięcie wszystkich efektów kształcenia określonych w programie nauczania DUZ oraz umożliwić przygotowanie słuchacza/uczestnika do wykonywania wymienionych w programie zadań zawodowych.

Pracownia, w której realizowane są efekty kształcenia dodatkowej umiejętności zawodowej (DUZ) Aktywizacja migrantów lub osób z mniejszości etnicznych, powinna być wyposażona w:

- stanowiska komputerowe dla słuchaczy i nauczyciela podłączone do sieci lokalnej z dostępem do internetu (jedno stanowisko dla jednego słuchacza);
- urządzenie wielofunkcyjne;
- pakiety programów biurowych i graficznych;
- projektor multimedialny;
- tablicę interaktywną.

3. Cele kształcenia – zadania zawodowe – określone dla dodatkowej umiejętności zawodowej

Absolwent kursu dodatkowych umiejętności zawodowych (DUZ) Aktywizacja migrantów lub osób z mniejszości etnicznych powinien być przygotowany do wykonywania poniższych umiejętności zawodowych.

- 1) Stosowania przepisów prawa dotyczących migrantów i mniejszości etnicznych w Polsce.
- 2) Planowania i organizowania form aktywizacji migrantów i mniejszości etnicznych.

4. Wykaz efektów kształcenia określonych dla dodatkowej umiejętności zawodowej (DUZ) wraz z kryteriami ich weryfikacji

Tabela 1. Wykaz efektów kształcenia określonych dla dodatkowej umiejętności zawodowej wraz z kryteriami ich weryfikacji

Efekt kształcenia. Uczeń:	Kryteria weryfikacji. Uczeń:
1) stosuje przepisy prawa dotyczące migrantów i osób z mniejszości etnicznych.	1) identyfikuje przepisy prawa dotyczące migrantów i osób z mniejszości etnicznych; 2) określa prawa migrantów i osób z mniejszości etnicznych; 3) informuje migrantów i osoby z mniejszości etnicznych o przysługujących jej prawach; 4) świadczy usługi w oparciu o przepisy prawa dotyczące uprawnień migrantów i osób z mniejszości etnicznych i ochrony ich interesów.
2) określa potrzeby i możliwości migrantów i osób z mniejszości etnicznych.	1) określa potrzeby i możliwości migrantów i osób z mniejszości etnicznych; 2) określa potrzeby i możliwości migrantów i osób z mniejszości etnicznych na poziomie zawodowym, społecznym i socjalnym.
3) dobiera metody i techniki w zakresie działań aktywizacji migrantów i osób z mniejszości etnicznych.	1) wykazuje otwartą postawę wobec migrantów i przedstawicieli mniejszości etnicznych; 2) dba o posługiwanie się odpowiednim słownictwem nienaruszającym poczucia godności migrantów i osób z mniejszości etnicznych; 3) zapewnia poczucie bezpieczeństwa podczas sprawowania opieki; 4) określa obszary wsparcia i możliwości uzyskania pomocy instytucjonalnej.

Efekt kształcenia. Uczeń:	Kryteria weryfikacji. Uczeń:
4) opracowuje program aktywizacji zawodowej migrantów i osób z mniejszości etnicznych.	<ol style="list-style-type: none"> 1) rozpoznaje potrzeby migrantów i osób z mniejszości etnicznych na poziomie zawodowym; 2) rozpoznaje możliwości i ograniczenia migrantów i osób z mniejszości etnicznych na poziomie zawodowym; 3) planuje działania w zakresie aktywizacji zawodowej z uwzględnieniem potrzeb i możliwości migrantów i osób z mniejszości etnicznych; 4) określa z podopiecznym program aktywizacji zawodowej; 5) sporządza program aktywizacji zawodowej migrantów i osób z mniejszości etnicznych z uwzględnieniem ich potrzeb i możliwości.
5) wdraża program aktywizacji zawodowej migrantów i osób z mniejszości etnicznych.	<ol style="list-style-type: none"> 1) formułuje cele programu aktywizacji zawodowej migrantów i osób z mniejszości etnicznych z uwzględnieniem ich potrzeb i możliwości; 2) dobiera zindywidualizowane formy pomocy do zaplanowanych działań i potrzeb migrantów i osób z mniejszości etnicznych; 3) pomaga migrantom i osobom z mniejszości etnicznych w zakresie korzystania z poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy, mających na celu przygotowanie do aktywnego poszukiwania pracy; 4) wskazuje migrantom i osobom z mniejszości etnicznych szkolenia, staże i kursy zawodowe w zakresie podniesienia posiadanych kwalifikacji zawodowych i nabycia nowych umiejętności (dostosowanych do aktualnych potrzeb rynku pracy); 5) pomaga w wypełnianiu wniosków i formularzy dotyczących podejmowania zatrudnienia;

Efekt kształcenia.	Kryteria weryfikacji.
Uczeń:	Uczeń:
	<ul style="list-style-type: none"> 6) wskazuje migrantom i osobom z mniejszości etnicznych szkolenia i kluby językowe w zakresie podniesienia kompetencji językowych; 7) ocenia skuteczność podjętych działań dotyczących programu aktywizacji zawodowej; 8) dokonuje ewaluacji podjętych działań dotyczących programu aktywizacji zawodowej; 9) modyfikuje program aktywizacji zawodowej w razie potrzeb.
<p>6) opracowuje program aktywizacji społecznej migrantów i osób z mniejszości etnicznych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> 1) rozpoznaje potrzeby migrantów i osób z mniejszości etnicznych na poziomie społecznym; 2) rozpoznaje możliwości i ograniczenia migrantów i osób z mniejszości etnicznych na poziomie społecznym; 3) planuje działania w zakresie aktywizacji społecznej z uwzględnieniem potrzeb i możliwości migrantów i osób z mniejszości etnicznych; 4) określa z podopiecznym program aktywizacji społecznej; 5) sporządza program aktywizacji społecznej migrantów i osób z mniejszości etnicznych z uwzględnieniem ich potrzeb i możliwości.

<p>Efekt kształcenia.</p> <p>Uczeń:</p>	<p>Kryteria weryfikacji.</p> <p>Uczeń:</p>
<p>7) wdraża program aktywizacji społecznej migrantów i osób z mniejszości etnicznych.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) formułuje cele programu aktywizacji społecznej migrantów i osób z mniejszości etnicznych z uwzględnieniem ich potrzeb i możliwości; 2) dobiera zindywidualizowane formy pomocy do zaplanowanych działań i potrzeb migrantów i osób z mniejszości etnicznych; 3) pomaga migrantom i osobom z mniejszości etnicznych w zakresie korzystania z usług integracyjnych, porad i informacji; 4) pomaga migrantom i osobom z mniejszości etnicznych w zakresie korzystania z oferty działań zwiększających kompetencje i świadomość prawną; 5) wskazuje migrantom i osobom z mniejszości etnicznych warsztaty integracyjne w zakresie podniesienia posiadanych; 6) pomaga w tłumaczenie różnic kulturowych, realiów życia w Polsce, polskich przepisów i procedur 7) ocenia skuteczność podjętych działań dotyczących programu aktywizacji społecznej; 8) dokonuje ewaluacji podjętych działań dotyczących programu aktywizacji społecznej; 9) modyfikuje program aktywizacji społecznej w razie potrzeb.

Efekt kształcenia. Uczeń:	Kryteria weryfikacji. Uczeń:
8) pomaga migrantom i osobom z mniejszości etnicznych w załatwianiu spraw urzędowych.	1) dobiera formę wsparcia migrantom i osobom z mniejszości etnicznych do ich potrzeb; 2) podaje przykłady wsparcia migrantów i osób z mniejszości etnicznych w załatwianiu spraw urzędowych; 3) określa zasady załatwiania spraw urzędowych przy wykorzystaniu narzędzi cyfrowych.

5. Plan nauczania dodatkowej umiejętności zawodowej

Plan nauczania dodatkowej umiejętności zawodowej (DUZ) zredagowany w formie tabeli zawartej w Regulaminie.

Tabela 2. Plan nauczania dodatkowej umiejętności zawodowej

Nazwa przedmiotu/zajęć	Liczba godzin	Uwagi do realizacji
1. Wprowadzenie do aktywizacji migrantów lub osób z mniejszości etnicznych.	12	Wykład, zajęcia teoretyczne.
2. Stymulacja do działania migrantów lub osób z mniejszości etnicznych.	72	Zajęcia praktyczne.
Łączna liczba godzin zajęć	83	

6. Program nauczania przedmiotów wyodrębnionych w ramach dodatkowej umiejętności zawodowej

6.1. Przedmiot Wprowadzenie do aktywizacji migrantów lub osób z mniejszości etnicznych

Cele ogólne przedmiotu:

- stosowanie przepisów prawa dotyczących migrantów i osób z mniejszości etnicznych;
- określanie potrzeb i możliwości migrantów i osób z mniejszości etnicznych.

Cele operacyjne przedmiotu.

Słuchacz potrafi:

- identyfikować przepisy prawa dotyczące migrantów i osób z mniejszości etnicznych ;
- wymieniać prawa migrantów i osób z mniejszości etnicznych;
- informować migrantów i osoby z mniejszości etnicznych o przysługujących jej prawach;
- świadczyć usługi w oparciu o przepisy prawa dotyczące uprawnień migrantów i osób z mniejszości etnicznych i ochrony ich interesów;
- wymieniać potrzeby i możliwości migrantów i osób z mniejszości etnicznych;
- charakteryzować potrzeby i możliwości migrantów i osób z mniejszości etnicznych na poziomie zawodowym, społecznym i socjalnym.

Tabela 3. Materiał nauczania przedmiotu *Wprowadzenie do aktywizacji migrantów lub osób z mniejszości etnicznych* uwzględniający oczekiwane efekty kształcenia oraz kryteria ich weryfikacji

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godzin	Oczekiwane efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji. Uczeń potrafi:
I. Podstawy prawne.	1. Akty prawne dotyczące migrantów i osób z mniejszości etnicznych.	6	- stosuje przepisy prawa dotyczące migrantów i osób z mniejszości etnicznych.	- identyfikować przepisy prawa dotyczące migrantów i osób z mniejszości etnicznych; - wymieniać prawa migrantów i osób z mniejszości etnicznych; - informować migrantów i osoby z mniejszości etnicznych o przysługujących jej prawach; - świadczyć usługi w oparciu o przepisy prawa dotyczące uprawnień migrantów i osób z mniejszości etnicznych i ochrony ich interesów;

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godzin	Oczekiwane efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji. Uczeń potrafi:
II. Aspekty pracy z migrantami i osobami z mniejszości etnicznych.	2. Potrzeby i możliwości migrantów i osób z mniejszości etnicznych.	6	- określa potrzeby i możliwości migrantów i osób z mniejszości etnicznych.	- określać potrzeby i możliwości migrantów i osób z mniejszości etnicznych na poziomie zawodowym, społecznym i socjalnym.
Razem		12		

Nauczyciele wszystkich obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia zawodowego powinni stwarzać słuchaczom/uczestnikom warunki do nabywania kompetencji personalnych i społecznych oraz umiejętności w zakresie organizacji pracy małych zespołów.

Metody realizacji przedmiotu *Wprowadzenie do aktywizacji migrantów lub osób z mniejszości etnicznych* do uwzględniające wskazówki metodyczne: metody nauczania, środki dydaktyczne stosowane podczas zajęć.

Propozycje metod nauczania

Należy stosować aktywizujące metody nauczania, ze szczególnym uwzględnieniem metod eksponujących, wzrokowych i wzrokowo-słuchowych. Wybór metody należy dostosować do celów, poziomu słuchaczy, predyspozycji uczącego oraz dostępności mediów, środków dydaktycznych.

Proponowane metody nauczania:

- aplikacje internetowe;
- filmy dydaktyczne;

- metody podające (opis, opowiadanie, pogadanka, wykład informacyjny, objaśnienia, praca ze źródłem drukowanym);
- metody oglądowe (pokaz, obserwacja, demonstracja, prezentacja);
- metody aktywizujące: metoda przypadków, metoda sytuacyjna, inscenizacja, gra dydaktyczna, seminarium, dyskusja dydaktyczna;
- studium przypadku;
- praca w parach i grupach;
- metody problemowe (nauczanie problemowe, wykład problemowy, metoda badawcza);
- udział w prelekcjach i spotkaniach z pracownikami branży opieki zdrowotnej, pomocy społecznej oraz instytucji pomocowych na rzecz migrantów i osób z mniejszości etnicznych.

Obudowa dydaktyczna (wyposażenie):

- stanowiska komputerowe dla nauczyciela i dla słuchaczy z dostępem do sieci lokalnej i Internetu oraz do platformy zdalnego nauczania;
- urządzenie wielofunkcyjne;
- pakiety programów biurowych i graficznych;
- projektor multimedialny;
- tablicę interaktywną;
- tablice poglądowe z zakresu dodatkowej umiejętności zawodowej.

Materiały dydaktyczne:

- zasoby internetowe;
- nagrania audio, scenariusze zajęć, arkusze ćwiczeń, instrukcje do przeprowadzania ćwiczeń;
- plansze, filmy dydaktyczne i prezentacje multimedialne;
- pakiety edukacyjne, podręczniki, słowniki, literatura zawodowa w formie drukowanej lub elektronicznej, czasopisma i publikacje branżowe;

- komplet przepisów prawa dotyczących branży ochrony zdrowia;
- przepisy prawne dotyczące migrantów i osób z mniejszości etnicznych;
- instrukcje stanowiskowe, środki ochrony indywidualnej, zestaw przepisów prawa dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska stosowanych w pracowni.

Dodatkowo do dyspozycji wskazane są tematyczne e-booki, sekwencje filmowe, wizualizacje lub animacje 2D/3D, atlasy interaktywne, plansze interaktywne, gry edukacyjne, filmy edukacyjne, filmy instruktażowe (tutoriale), symulatory, wirtualne laboratoria, programy ćwiczeniowe do projektowania przez dobieranie umożliwiające realizowanie treści teoretycznych w formie zdalnej.

Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza:

- testy jednopoziomowe;
- testy pisemne zamknięte (na dobieranie, typu prawda/fałsz, wielokrotnego wyboru);
- testy otwarte (z luką);
- testy ustne;
- obserwację indywidualnej pracy uczestnika;
- analizę zaangażowania uczestnika w pracę zespołową;
- opracowanie i prezentację projektów zawodowych;
- ocenę wykonania zadanych prac domowych.

6.2. Przedmiot Stymulacja do działania migrantów lub osób z mniejszości etnicznych

Cele ogólne przedmiotu:

- dobieranie metod i technik w zakresie działań aktywizacji migrantów i osób z mniejszości etnicznych;
- opracowywanie programu aktywizacji zawodowej migrantów i osób z mniejszości etnicznych;
- wdrażanie programu aktywizacji zawodowej migrantów i osób z mniejszości etnicznych;
- pomaganie migrantom i osobom z mniejszości etnicznych w załatwianiu spraw urzędowych.

Cele operacyjne przedmiotu.

Słuchacz potrafi:

- planować działania w zakresie aktywizacji zawodowej z uwzględnieniem potrzeb i możliwości migrantów i osób z mniejszości etnicznych;
- sporządzać program aktywizacji zawodowej migrantów i osób z mniejszości etnicznych z uwzględnieniem ich potrzeb i możliwości;
- dobierać zindywidualizowane formy pomocy do zaplanowanych działań i potrzeb migrantów i osób z mniejszości etnicznych;
- pomagać migrantom i osobom z mniejszości etnicznych w zakresie korzystania z poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy, mających na celu przygotowanie do aktywnego poszukiwania pracy;
- oceniać skuteczność podjętych działań dotyczących programu aktywizacji zawodowej;
- planować działania w zakresie aktywizacji społecznej z uwzględnieniem potrzeb i możliwości migrantów i osób z mniejszości etnicznych;

- sporządzać program aktywizacji społecznej migrantów i osób z mniejszości etnicznych z uwzględnieniem ich potrzeb i możliwości;
- dobierać zindywidualizowane formy pomocy do zaplanowanych działań i potrzeb migrantów i osób z mniejszości etnicznych;
- pomagać migrantom i osobom z mniejszości etnicznych w zakresie korzystania z usług integracyjnych, porad i informacji;
- oceniać skuteczność podjętych działań dotyczących programu aktywizacji społecznej.

Tabela 4. Materiał nauczania przedmiotu *Stymulacja do działania migrantów lub osób z mniejszości etnicznych* uwzględniający oczekiwane efekty kształcenia oraz kryteria ich weryfikacji

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godzin	Oczekiwane efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji. Uczeń potrafi:
I. Metody i techniki aktywizacji.	1. Metody i techniki w zakresie działań aktywizacji migrantów i osób z mniejszości etnicznych	6	- dobiera metody i techniki w zakresie działań aktywizacji migrantów i osób z mniejszości etnicznych.	- wykazywać otwartą postawę wobec migrantów i przedstawicieli mniejszości etnicznych; - dbać o posługiwanie się odpowiednim słownictwem nienaruszającym poczucia godności migrantów i osób z mniejszości etnicznych; - zapewniać poczucie

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godzin	Oczekiwane efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji. Uczeń potrafi:
				bezpieczeństwa podczas sprawowania opieki; <ul style="list-style-type: none"> - określać obszary wsparcia i możliwości uzyskania pomocy instytucjonalnej.
II. Program aktywizacji zawodowej	2. Sporządzenie programu aktywizacji zawodowej.	12	- opracowuje program aktywizacji zawodowej migrantów i osób z mniejszości etnicznych.	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznawać potrzeby migrantów i osób z mniejszości etnicznych na poziomie zawodowym; - rozpoznawać możliwości i ograniczenia migrantów i osób z mniejszości etnicznych na poziomie zawodowym; - planować działania w zakresie aktywizacji zawodowej

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godzin	Oczekiwane efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji. Uczeń potrafi:
				<p>z uwzględnieniem potrzeb i możliwości migrantów i osób z mniejszości etnicznych;</p> <ul style="list-style-type: none"> - określać z podopiecznym program aktywizacji zawodowej; - sporządzać program aktywizacji zawodowej migrantów i osób z mniejszości etnicznych z uwzględnieniem ich potrzeb i możliwości.
II. Program aktywizacji zawodowej	3. Wdrożenie programu aktywizacji zawodowej.	18	- wdraża program aktywizacji zawodowej migrantów i osób z mniejszości etnicznych.	<ul style="list-style-type: none"> - formułować cele programu aktywizacji zawodowej migrantów i osób z mniejszości etnicznych z uwzględnieniem ich potrzeb i możliwości; - dobierać zindywidualizowane formy pomocy do

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godzin	Oczekiwane efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji. Uczeń potrafi:
				<p>zaplanowanych działań i potrzeb migrantów i osób z mniejszości etnicznych;</p> <ul style="list-style-type: none"> - pomagać migrantom i osobom z mniejszości etnicznych w zakresie korzystania z poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy, mających na celu przygotowanie do aktywnego poszukiwania pracy; - wskazywać migrantom i osobom z mniejszości etnicznych szkolenia, staże i kursy zawodowe w zakresie podniesienia posiadanych kwalifikacji zawodowych i nabycia nowych umiejętności (dostosowanych do

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godzin	Oczekiwane efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji. Uczeń potrafi:
				aktualnych potrzeb rynku pracy); - pomagać w wypełnianiu wniosków i formularzy dotyczących podejmowania zatrudnienia; - wskazywać migrantom i osobom z mniejszości etnicznych szkolenia i kluby językowe w zakresie podniesienia kompetencji językowych; - oceniać skuteczność podjętych działań dotyczących programu aktywizacji zawodowej; - dokonywać ewaluacji podjętych działań dotyczących programu aktywizacji zawodowej; - modyfikować program

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godzin	Oczekiwane efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji. Uczeń potrafi:
				aktywizacji zawodowej w razie potrzeb.
III. Program aktywizacji społecznej.	4. Sporządzenie programu aktywizacji społecznej.	12	- opracowuje program aktywizacji społecznej migrantów i osób z mniejszości etnicznych.	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznawać potrzeby migrantów i osób z mniejszości etnicznych na poziomie społecznym; - rozpoznawać możliwości i ograniczenia migrantów i osób z mniejszości etnicznych na poziomie społecznym; - planować działania w zakresie aktywizacji społecznej z uwzględnieniem potrzeb i możliwości migrantów i osób z mniejszości etnicznych; - określać z podopiecznym program aktywizacji społecznej; - sporządzać program

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godzin	Oczekiwane efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji. Uczeń potrafi:
				<p>aktywizacji społecznej migrantów i osób z mniejszości etnicznych z uwzględnieniem ich potrzeb i możliwości.</p>
III. Program aktywizacji społecznej.	5. Wdrożenie programu aktywizacji społecznej.	18	- wdraża program aktywizacji społecznej migrantów i	- formułować cele programu aktywizacji społecznej migrantów i osób z mniejszości etnicznych

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godzin	Oczekiwane efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji. Uczeń potrafi:
			osób z mniejszości etnicznych.	z uwzględnieniem ich potrzeb i możliwości; <ul style="list-style-type: none"> - dobierać zindywidualizowane formy pomocy do zaplanowanych działań i potrzeb migrantów i osób z mniejszości etnicznych; - pomagać migrantom i osobom z mniejszości etnicznych w zakresie korzystania z usług integracyjnych, porad i informacji; - pomagać migrantom i osobom z mniejszości etnicznych w zakresie korzystania z oferty działań zwiększających kompetencje i świadomość prawną; - wskazywać migrantom i osobom z mniejszości etnicznych

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godzin	Oczekiwane efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji. Uczeń potrafi:
				<p>warsztaty integracyjne w zakresie podniesienia kompetencji społecznych;</p> <ul style="list-style-type: none"> - pomagać w tłumaczenie różnic kulturowych, realiów życia w Polsce, polskich przepisów i procedur; - oceniać skuteczność podjętych działań dotyczących programu aktywizacji społecznej; - dokonywać ewaluacji podjętych działań dotyczących programu aktywizacji społecznej; - modyfikować program aktywizacji społecznej w razie potrzeb.
IV. Wsparcie migrantów i osób z mniejszości etnicznych.	6. Pomoc w sprawach urzędowych.	6	- pomaga migrantom i osobom z mniejszości etnicznych	- dobierać formę wsparcia migrantom i osobom z mniejszości etnicznych do ich potrzeb;

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godzin	Oczekiwane efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji. Uczeń potrafi:
			w załatwianiu spraw urzędowych.	<ul style="list-style-type: none"> - podawać przykłady wsparcia migrantów i osób z mniejszości etnicznych w załatwieniu spraw urzędowych; - określać zasady załatwiania spraw urzędowych przy wykorzystaniu narzędzi cyfrowych.
Razem		72		

Nauczyciele wszystkich obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia zawodowego powinni stwarzać słuchaczom/uczestnikom warunki do nabywania kompetencji personalnych i społecznych oraz umiejętności w zakresie organizacji pracy małych zespołów.

Metody realizacji przedmiotu *Stymulacja do działania migrantów lub osób z mniejszości etnicznych* uwzględniające wskazówki metodyczne: metody nauczania, środki dydaktyczne stosowane podczas zajęć.

Propozycje metod nauczania

Należy stosować aktywizujące metody nauczania związane z różnym stopniem aktywności słuchaczy, ze szczególnym uwzględnieniem metod praktycznych, eksponujących i wzrokowo-słuchowych. Wyborowi metody towarzyszy namysł nad celami zajęć, poziomem intelektualnym słuchaczy, predyspozycji uczącego oraz dostępnością mediów, środków dydaktycznych.

Proponowane metody nauczania:

- aplikacje internetowe;
- filmy dydaktyczne;
- metody podające (opis, opowiadanie, pogadanka, wykład informacyjny, objaśnienia, praca ze źródłem drukowanym);
- metody oglądowe (pokaz, obserwacja, demonstracja, prezentacja);
- metody aktywizujące: metoda przypadków, metoda sytuacyjna, inscenizacja, gry dydaktyczne, seminarium, dyskusja dydaktyczna (techniki realizacji dyskusji: okrągły stół, wielokrotna, panelowa, metaplan, burza mózgów lub giełda pomysłów);
- udział w prelekcjach i spotkaniach z pracownikami branży opieki zdrowotnej, pomocy społecznej oraz instytucji pomocowych na rzecz migrantów i osób z mniejszości etnicznych;
- wycieczka zorganizowana;
- metody problemowe (nauczanie problemowe, wykład problemowy, metoda badawcza).

Wskazane metody nauczania: metody praktyczne

Za pomocą metod praktycznych kształtuje się i rozwija umiejętności, nawyki i sprawności o charakterze praktycznym.

- pokaz z objaśnieniem (wyjaśnieniem);
- pokaz z instruktażem;
- metoda projektów;
- metoda tekstu przewodniego.

Obudowa dydaktyczna (wyposażenie)

- stanowiska komputerowe dla nauczyciela i dla słuchaczy z dostępem do sieci lokalnej i internetu;
- urządzenie wielofunkcyjne;

- pakiety programów biurowych i graficznych;
- projektor multimedialny;
- tablicę interaktywną;
- tablice poglądowe z zakresu dodatkowej umiejętności zawodowej.

Materiały dydaktyczne:

- zasoby internetowe;
- nagrania audio, scenariusze zajęć, arkusze ćwiczeń, instrukcje do przeprowadzania ćwiczeń;
- plansze, filmy dydaktyczne i prezentacje multimedialne;
- pakiety edukacyjne, podręczniki, słowniki, literatura zawodowa w formie drukowanej lub elektronicznej, czasopisma i publikacje branżowe;
- komplet przepisów prawa dotyczących branży ochrony zdrowia;
- przepisy prawne dotyczące migrantów i osób z mniejszości etnicznych;
- instrukcje stanowiskowe, środki ochrony indywidualnej, zestaw przepisów prawa dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska stosowanych w pracowni.

Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza:

- testy jednopoziomowe;
- testy pisemne zamknięte (na dobieranie, typu prawda/fałsz, wielokrotnego wyboru);
- testy otwarte (z luką);
- testy ustne;
- zadania praktyczne na bieżąco w trakcie realizacji treści dydaktycznych działu programowego;
- zadania praktyczne po zakończeniu działu programowego;
- obserwację indywidualnej pracy uczestnika;
- analizę zaangażowania uczestnika w pracę zespołową;
- opracowanie i prezentację projektów zawodowych;
- ocenę wykonania zadanych prac domowych.

7. Ewaluacja programu nauczania dodatkowej umiejętności zawodowej

7.1. Obszary ewaluacji

Ewaluacja przedmiotu:

- ewaluacja obejmuje całą grupę uczestników;
- przeprowadzić ewaluację diagnozującą na wejściu, a pod koniec realizacji przedmiotów ewaluację końcową – konkluzyjną (sumującą/sumatywną) koncentrującą się na analizie osiągnięć edukacyjnych uczestnika kursu opanowania przez uczestnika wymagań programowych;
- porównać wyniki i na podstawie przeprowadzonej analizy sporządzić wnioski, które powinny posłużyć do modyfikacji przedmiotowego programu nauczania;
- badanie na bieżąco w czasie trwania DUZ;
- badanie osiągnięć edukacyjnych słuchaczy/uczestników po ukończeniu pierwszego etapu nauki danego przedmiotu;
- ponowne badanie pod koniec danego przedmiotu;
- porównanie wyników, analiza - ponownego badania pod koniec danego przedmiotu;
- ewentualne wnioski powinny posłużyć do modyfikacji przedmiotowego programu nauczania danego przedmiotu.

7.2. Wskaźniki osiągnięcia celu ewaluacji

Wskaźniki osiągnięcia celu ewaluacji:

- wyniki z testów pisemnych i ustnych;
- uzyskanie minimum poprawności;
- 50% – przy treściach teoretycznych;
- 75% – przy treściach praktycznych;
- analiza ankiet.

7.3. Przykładowe narzędzia ewaluacji

Podczas realizacji procesu ewaluacji przedmiotu o charakterze teoretycznym zaleca się stosowanie głównie metod jakościowych (wywiad i obserwacja) oraz ilościowych (ankiety). W trakcie badań ewaluacyjnych powinno się zastosować wiele metod badawczych, w tym na przykład:

- ankieta – kwestionariusz ankiety;
- obserwacja – arkusz obserwacji;
- wywiad, rozmowa – lista pytań;
- analiza dokumentów – arkusz informacyjny, dyspozycje do analizy dokumentów;
- pomiar dydaktyczny – sprawdzian, test;
- techniki wywiadu zogniskowanego;
- techniki gry symulacyjnej;
- metodę indywidualnych przypadków.

W przypadku przedmiotu zawodowego jedną z ważnych metod jest samoocena prowadzącego zajęcia, który powinien też dokonać weryfikacji i oceny przydatności posiadanych materiałów dydaktycznych, a także ogólnego wyposażenia pracowni dobranej stosownie do ich tematyki przedmiotowej, ze szczególnym uwzględnieniem

rozwoju i postępu technologicznego oraz zmian w regulacjach prawnych dotyczących migrantów i osób z mniejszości etnicznych. Ewaluacji powinny również podlegać zagadnienia ujęte w sprawdzianach pisemnych oraz testach osiągnięć. Ewaluacji powinny podlegać także sposoby pracy słuchaczy i osiągnięcia, które można uzyskać w trybie kształcenia online, wykorzystując metody i formy kształcenia zdalnego oraz właściwe środki techniczne, w przypadku ich wykorzystania.

8. Wykaz proponowanej literatury

8.1. Podręczniki i publikacje naukowe

- [1] Bocheńska-Włostowska K.: *Akademia umiejętności interpersonalnych*. Impuls, Kraków 2009
- [2] Firlit-Fesnak G.: *Polityka społeczna*. PWN, Warszawa 2017
- [3] Godlewska J.: *Migracje i imigranci w Polsce – skala, podstawy prawne, polityka*. Ekspertyza przygotowana w ramach projektu EAPN Polska – razem na rzecz Europy Socjalnej. Warszawa 2010
- [4] Błęszyński J., Nijakowski L.M.: *Alternatywne i wspomagające metody komunikacji*. Impuls, Kraków 2006
- [5] Nowak A., Stanek A.: *Kompetencje personalne i społeczne*. Centrum Rozwoju Edukacji Edicon (e-book)
- [6] Szrajda M.: *Świadczenia z pomocy społecznej*. Postępowanie administracyjne. INFOR 2018
- [7] Wachtel P.: *Komunikacja terapeutyczna*. PZWL 2013

8.2. Witryny internetowe

[i1] <https://naszwybor.org.pl/zrealizowane-projkety/projekt-aktywizacja-po-polsku-2015-2017/>

Witryna internetowa pt. „Nasz wybór” zawierająca informacje dotyczące projektu „Aktywizacja po polsku” [dostęp: 06.05.2023]

[i2] <https://gfis.pl/work/system-aktywizacji-spoleczno-zawodowej-w-gdanskukomponent-aktywnej-integracji-i/>

Witryna internetowa pt. „Gdańska Fundacja Innowacji Społecznej” zawierająca informacje dotyczące Systemu aktywizacji społeczno-zawodowej w Gdańsku – komponent aktywnej integracji II [dostęp: 06.05.2023]

[i3] <https://fundacjaukraina.eu/projekt/restart/>

Witryna internetowa pt. „Fundacja Ukraina” zawierająca informacje dotyczące projektu restart [dostęp: 06.05.2023]

[i4] <http://atlas2022.uw.edu.pl/mapa-tygodnia-mniejszosci-w-polsce/>

Witryna internetowa pt. „Atlas Polski” zawierająca informacje dotyczące rozmieszczenia mniejszości narodowych, etnicznych i regionalnych grup językowych w Polsce [dostęp: 06.05.2023]

8.3. Zalecenia, normy, noty aplikacyjne

[z1] Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. z 2017 r., poz. 823 z późn. zm.)

[z2] Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (art. 35)

[z3] Konwencja ramowa o ochronie mniejszości narodowych, 1 lutego 1995 r., Strasburg

[z4] Ustawa z dnia 13 grudnia 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 2022, poz. 1264 z późn. zm.)

[z5] Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 maja 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego (Dz. U. z 2022, poz. 1109, z późn. zm.)

[z6] Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz. U. z 2020 r., poz.1289 z późn. zm.)

[z7] Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2021 r., poz. 2268, z późn. zm.)